

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Емил Костадинов Бузов

**за дисертационен труд на тема: „МЕТОДИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ
КРЕАТИВНОСТТА НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ III-IV КЛАС ПО
ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО”**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

**Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението в детската градина и началното училище по
домашен бит и техника)**

**Обучаваща институция: Софийски университет „Св. Климент
Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата**

**Дисертант: Елка Борисова Вълчева
Научен ръководител: доц. д-р Любен Витанов**

**1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и
публикациите**

Елка Вълчева е записана в докторантура със заповед на Ректора № РД-20-348/16.02.2016 г. към катедра „Начална училищна педагогика“ и отчислена със заповед на Ректора № РД-20-522/19.02.2019 година. Като докторант тя е изпълнила всички свои ангажименти по индивидуалния учебен план. Със заповед на Ректора № РД 38-86/27.01.2020 г. е открита процедурата по защита на дисертационния труд за присъждане на ОНС „доктор”. По време на обучението са спазени всички срокове и процедури, произтичащи от нормативните изисквания. Няма установени или не са представени за сведение допуснати нарушения по отношение на докторантурата и изпълнението на дисертацията.

Дисертационният труд, който Елка Вълчева предлага за обсъждане, е с теоретико-изследователски и практико-приложен характер. Има класическа структура – три основни глави, които включват теоретична

част, дидактически модел с организация на изследването и емпирична част с анализ, които са в логическо единство и придават цялостност и завършеност на работата. Разбира се, налице са и заключение, изводи и описани приносни моменти, които са неотменна част от предложението труд. Той е с общ обем от 255 страници, 145 страници основен текст, 10 страници с литература и 180 приложения. По темата са използвани 171 източника, от които 65 са на латиница. В основния текст се съдържат 41 графики, 29 таблици, 17 диаграми, 40 фигури, 145 снимки. Приложението съдържа 8 дидактически теста, 25 дидактически варианта за занимания по интереси 1.- 4. клас, 18 авторски разработки на техники за креативно учене, 40 математико-статистически таблици, снимки от експерименталната дейност, анкетна карта за експертна оценка.

Цялостното изследване е подчинено на поставената изследователска цел, свързана с особено важна тема за методиката на обучение по Технологии и предприемачество в началното училище, а именно – ролята и мястото на креативността на учениците в технологичния и учебно-образователния процес. Налице е задълбочен и изчерпателен анализ на произхода, значението и приложението на понятията „креативност“ и „творчество“. Теоретичният анализ включва обзор и систематизиране на различни научни концепции, свързани с изследването на проблема за креативността и творчеството. Дори в един момент се стига до „неуловимост“ на различията или на приликите на тези две понятия. Може би това идва от обстоятелството на различната интерпретация на тези думи от гледна точка на френското, англо-саксонското и българското разбиране. Пример за подобно объркване е преводът от английски на български език, когато се използва думата „education“ – не винаги е ясно дали става въпрос за образование или за възпитание. Веднага искам да отбележа, че това обстоятелство по скоро увеличава теоретичната значимост на дисертационния труд, вместо да я намалява.

Емпиричното изследване е в логическа взаимовръзка с теоретичната част, както и с общата идея на дисертационния труд. Налице е ясно поставена цел, добре формулирани задачи, обект и предмет на изследването. Подбран е голям изследователски инструментариум, който гарантира, от една страна, надеждност на резултатите, а от друга – неговата устойчивост. Получените в хода на емпиричното изследване резултати са обработени, задълбочено анализирани и много добре онагледени. Изведени са ясни и добре систематизирани обобщения и изводи, логически следващи цялостното теоретично и емпирично изследване. Текстът е добре подреден, четивен и лесен за възприемане и осмисляне.

Авторефератът отразява обективно съдържанието на дисертационния труд, като дава цялостна представа за неговата структура и за резултатите от изследването. Структуриран и оформен е съобразно изискванията.

Елка Вълчева е посочила 11 публикации по темата на дисертационното изследване, които отразяват различни негови аспекти.

2. Констатации и препоръки

Във връзка с представения дисертационен труд на тема: „Методи за стимулиране креативността на учениците от 3.-4. клас по Технологии и предприемачество“ могат да се направят следните 3 констатации и 2 препоръки:

- дисертационния труд има подчертана теоретико и практико-приложна значимост, без да се омаловажават неговите научни достойнства;
- от гледна точка на теоретичните приноси са налице няколко много важни такива като: проведено задълбочено проучване за изясняване същността на понятията “творчество” и “креативност”, представени различни класификации на творческото и

креативното мислене и тяхното разнообразие и спецификата, проучени са разнообразни методи и техники, като в следствие част от тях са адаптирани, апробирани и преди всичко са изработени критерии и показатели за диагностика на постиженията на учениците от обучението в креативност по учебния предмет „Технологии и предприемачество“;

- от гледна точка на практико-приложни приноси също са налице няколко много важни такива като: разработени 114 идейни варианти на уроци, чиято методическа насоченост е по посока формиране на креативност по „Технологии и предприемачество“ за учениците от трети и четвърти клас, приложими в задължителните, избираемите и факултативните учебни часове, описателно са представени разработени методи и техники за обучение в креативност и по други учебни предмети в начален етап, съставени са дидактически тестове, които могат да се използват като диагностичен инструмент за установяване на резултатите от креативното обучение по „Технологии и предприемачество“ и дидактически тестове, които съдържат авторски задачи, както и анкетна карта за експертна оценка на креативността в часовете по „Технологии и предприемачество“;
- предизвикателство на предложения дисертационен труд е опитът да се направи разликата между креативност и творчество на база сравнение на различни гледни точки, включително и тази на автора, което дава възможност за допълнителни изследвания и проучвания по тази тема;
- налице е реална възможност така предложеният теоретичен модел, наред с доказателствата, да разшири своята извадка и да се използва като средство за реализиране на ключовата компетентност „инициативност и предприемчивост“ с оглед на

това да се развиват базовите компетентности по посока формиране и развитие на технологичните знания, умения и отношения на всеки ученик в началното училище чрез развитие на креативността.

В тази връзка бих искал да поставя и следния въпрос: Защо представеният дисертационен труд обхваща само 3. и 4. клас, а не включва целия етап на обучение от първи до четвърти клас?

3. Заключение

Въз основа на гореизложеното считам, че разработеният дисертационен труд на тема: „Методи за стимулиране креативността на учениците от 3.-4. клас по Технологии и предприемачество“ с автор Елка Борисова Вълчева притежава всички необходими и задължителни характеристики на качествено научно изследване с подчертани приноси за педагогическата теория и практика и преди всичко за Методиката на обучение по „Технологии и предприемачество“ в началното училище. Това ми дава основание да изразя убедеността си, че той заслужава да бъде оценен по достойнство.

Заявявам своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Елка Борисова Вълчева в професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението в детската градина и началното училище по Домашен бит и техника).

20.02.2020 г.

Плевен

Изготвил становището:

доц. д-р Емил Бузов